

MUDr. Zlatko Pastor, Ph.D.
Sexuologický ústav 1. LF UK

Gynekologická onemocnění a stavy jako příčiny některých ženských sexuálních dysfunkcí

(Přednáška je koncipována jako komentář k výsledkům publikovaných studií o vlivu gynekologických afekcí, stavů a situací na ženskou sexualitu od koitarché do postmenopauzy.)

Sexualita se začíná formovat již v době dětství. Věk koitarché je pokládán za důležitou charakteristiku ovlivňující pozdější sexuální a ostatní psychosociální aspekty chování. Při výzkumu sexuality 5 698 českých školáků ve věku do 15 let jsme zjistili, že od roku 2010 stoupá počet adolescentů, kteří mají koitarché před dosažením patnáctého roku života. Naše práce hodnotila příčiny, důsledky a potenciální vývoj tohoto trendu.

Studie zahrnující 42 žen s vrozenou agenezí pochvy a dělohy zkoumala jejich sexualitu a reprodukční možnosti po chirurgickém vytvoření neovagíny. Zároveň sloužila pro výběr vhodných kandidátek k realizaci první transplantace dělohy (UTx) v České republice, která se uskutečnila v roce 2016. Neovagína umožnila ženám bezproblémový koitus a signifikantně zkvalitnila jejich sexuální život. Jedenáct z těchto žen podstoupilo UTx a doposud bylo dosaženo tří klinických těhotenství.

Ženské sexuální dysfunkce (FSD) se týkají minimálně 20 % žen. Cílem našeho výzkumu bylo stanovení prevalence FSD a jejich rizikových faktorů u 1 000 respondentek ve věku 15–60 let. Mezi nejčastější poruchy, komplikující partnerské vztahy, patří snížená lubrikace, dyspareunie, dysfunkční orgasmus a nízká sexuální touha. Za rizikové faktory vzniku FSD považujeme sexuální zneužívání, pohlavně přenosné infekce, umělé přerušování těhotenství, afinitu k náhodnému sexu a pochybnosti o vlastní sexuální orientaci.

Studie o vlivu hormonální kombinované antikoncepce (COC) na ženskou sexuální touhu ověřovala hypotézu (36 studií/8 422 žen), zda má snížení hladiny sérové koncentrace biologicky dostupného testosteronu vliv na pokles sexuální aktivity uživatelék COC. Dopad COC na sexuální touhu jsme hodnotili podle dávky estrogeneru, typu progestinu, způsobu podání, režimu dávkování, ale i ostatních psychosociálních parametrů. U 85 % uživatelék se libido zvýšilo (n = 1 826) nebo se nezměnilo (n = 5 358); pouze u 15 % (n = 1 238) žen došlo k jeho poklesu.

Ženy mohou vylučovat během pohlavního vzrušení, orgasmu nebo při koitální inkontinenci různé druhy tekutin. Současné výzkumy jsou zaměřeny na jejich původ, množství, charakter expulze a biochemickou analýzu. Zavedením termínu „squirting“ do odborné literatury se upustilo od univerzálního označení „ženská ejakulace“ pro všechny typy těchto tekutin. Jejich rozlišení je možné podle mechanismu emise, projevů, subjektivních pocitů a biochemického složení.

1. Pastor, Z., Holla, K., Chmel, R. The influence of combined oral contraceptives on female sexual desire: A systematic review. *Eur J Contracep Repr* 2013; 18; 27–43. (IF 1,808)
2. Chmel, R., Nováčková, M., Janousek, L., Matecha, J., Pastor, Z., Maluskova, J., Ceval, M., Kristek, J., Olausson, M., Fronek, J. Revaluation and lessons learned from the first 9 cases of a Czech uterus transplantation trial: Four deceased donor and 5 living donor uterus transplantations. *Am J Transplant* 2019; 19: 855–864. (IF 6,493)
3. Pastor, Z. Female ejaculation orgasm vs. coital incontinence: A systematic review. *J Sex Med* 2013; 10: 1682–1691. (IF 3,15)